

Sygn. akt I CSK 106/15

POSTANOWIENIE

Dnia 18 listopada 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa M. T., C. N. i Z. N.
przeciwko Skarbowi Państwa - Wojewodzie [...]
o odszkodowanie,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 18 listopada 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powodów
od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 23 września 2014 r., sygn. akt I ACa [...],

**odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania
i zasądza na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej
Skarbu Państwa od powódki M. T. kwotę 1800 (jeden tysiąc
osiemset) zł oraz od powodów C. i Z. N. solidarnie kwotę 1800
(jeden tysiąc osiemset) zł tytułem kosztów postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Powodowie Z. N., C. N. i M. T. wnieśli skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 23 września 2014 r. zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 23 października 2013 r. O ile Sąd pierwszej instancji uwzględnił w przeważającej części żądanie powodów i zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Wojewody [...] kwotę 3 139 850 zł z odsetkami od dnia 23 października 2013 r. na rzecz powódki M. T. i taką samą kwotę solidarnie na rzecz pozostałych dwojga powodów, oddalając powództwo w pozostałym zakresie, o tyle Sąd drugiej instancji zmienił to orzeczenie i oddalił powództwo w całości uznając za uzasadniony podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia. Sąd wyjaśnił, że dochodzone przez powodów roszczenie odszkodowawcze, nabyte przez nich w drodze cesji od właścicieli nieruchomości przy ul. W. [...] w W., oparte jest na podstawie z art. 160 k.p.a. i dotyczy naprawienia szkody wywołanej decyzją z dnia 9 sierpnia 1955 r. odmawiającą przyznania na rzecz dotychczasowych właścicieli nieruchomości, objętej działaniem dekretu z dnia 26 października 1945 r. o własności i użytkowaniu gruntów na obszarze W. prawa własności czasowej i przejęciem budynków na tej nieruchomości na rzecz Skarbu Państwa. Nieważność tej decyzji stwierdzona została decyzją Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. z dnia 19 listopada 2003 r., następnie – w wyniku ponownego rozpoznania sprawy wydana została decyzja z dnia 2 grudnia 2004 r. uchylająca poprzednią decyzję i stwierdzająca wydanie decyzji z 1955 r. z naruszeniem prawa w części dotyczącej gruntu związanego z lokalami, które zostały zbyte na rzecz osób trzecich i jej nieważność jedynie w pozostałym zakresie. Wnioskiem z dnia 28 listopada 2007 r. powodowie wystąpili do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w W. o przyznanie odszkodowania na ich rzecz od W. z tytułu sprzedaży części lokali mieszkalnych, tj. w zakresie szkody wywołanej stwierdzeniem wadliwości decyzji bez jej uchylenia. Wniosek ten został oddalony decyzją z dnia 28 stycznia 2008 r. Sąd pierwszej instancji uwzględnił roszczenie odszkodowawcze uznając, że wszczęcie postępowania o odszkodowanie przed Samorządowym Kolegium Odwoławczym przerwało bieg terminu przedawnienia z art. 160 § 6 k.p.a., liczony od wydania drugiej decyzji nadzorczej - z dnia 28 stycznia 2008 r.

Sąd drugiej instancji natomiast przyjął, że roszczenie powodów jest przedawnione, ponieważ wniosek o odszkodowanie złożony przez nich w postępowaniu administracyjnym nie przerwał biegu przedawnienia, jako skierowany do organu już wówczas niewłaściwego do rozpoznania tego rodzaju spraw, które należały do drogi sądowej, a ponadto zawierał żądanie wypłaty odszkodowania przez W., a nie przez Skarb Państwa, przeciwko któremu powodowie wystąpili dopiero z niniejszym powództwem odszkodowawczym.

Skargę kasacyjną powodowie oparli na obydwu podstawach z art. 398³ § 1 k.p.c. i wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, ewentualnie o jego uchylenie w części i orzeczenie co do istoty sprawy przez oddalenie apelacji pozwanego.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Skarga kasacyjna ukształtowana została w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako środek odwoławczy o szczególnym charakterze, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa i jednolitości wykładni, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń nie satysfakcjonujących stron. Realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowionego w art. 398⁹ k.p.c., w ramach którego Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny sprawy przedstawionej mu ze skargą kasacyjną. Zakres przeprowadzanego badania jest ograniczony do kontroli, czy w sprawie występują przewidziane w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. okoliczności uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania. Skarżący uzasadnili potrzebę przyjęcia i rozpatrzenia ich skargi przesłankami przewidzianymi w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. to znaczy wystąpieniem w sprawie istotnych zagadnień prawnych dotyczących uprawnienia sądu powszechnego do podważania skutków prawnych jakie wywołała ostateczna decyzja administracyjna wydana na podstawie art. 160 § 3 i 4 k.p.c. w zakresie przerwania biegu przedawnienia roszczenia odszkodowawczego oraz potrzeby wykładni przepisów prawnych – art. 481 § 1 k.c. w zw. z art. 363 § 1 i 2 i art. 455 k.c. budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów co do dopuszczalności zasądzenia odsetek w wypadku przyznania odszkodowania określonego według cen z dnia wyrokowania za okres

poprzedzający ten dzień, jeśli ceny w okresie wcześniejszym (wniesienia powództwa, ustalania wysokości szkody) były wyższe niż w dniu wyrokowania.

Powołanie się na przesłankę wystąpienia istotnego zagadnienia prawnego wiąże się z koniecznością wskazania problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 2 października 2001 r., I PKN 129/01, OSNP 2003, nr 18, poz. 436). Skarżący powinien to zagadnienie sformułować oraz przedstawić argumentację jurydyczną uzasadniającą tezę o możliwości rozbieżnych ocen prawnych w związku ze stosowaniem przepisów, na tle których zagadnienie powstało. Zagadnienie to powinno być istotne ze względu na wagę przedstawionego przez skarżącego problemu interpretacyjnego dla systemu prawa. Istotne zagadnienie prawne nie występuje w sprawie, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego stanowiska. przedstawione zagadnienie musi przy tym rzeczywiście występować w rozpatrywanej sprawie, a jego rozwiązanie winno być niezbędne do rozstrzygnięcia tej sprawy.

Problemy przedstawione przez skarżących nie mają takiego charakteru. Nie występują wątpliwości co do tego, że dokonując oceny przerwy biegu przedawnienia na podstawie art. 123 § 1 pkt 1 k.p.c. sąd powszechny ma prawo i obowiązek zbadania, czy wymienione w tym przepisie czynności podejmowane były przed organem właściwym do ich dokonania, ponieważ jest to przesłanka zastosowania tego przepisu (por. np. uchwałę SN z dnia 17 lipca 2003 r., III CZP 43/03, OSNC 2004, nr 10, poz. 151 oraz wyrok tego Sądu z dnia 12 marca 2015 r., I CSK 62/14, baza Lex nr 1663819). Ponadto zaś zagadnienie to w istocie nie występuje w niniejszej sprawie, skoro nie budzi wątpliwości, że postępowanie administracyjne i decyzja, na które powołują się skarżący i które stanowią tło merytoryczne przedstawionego pytania dotyczyły roszczenia odszkodowawczego kierowanego przeciwko innemu podmiotowi, a nie stronie pozwanej w niniejszej sprawie.

Oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony

przepis prawa, będący źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., sygn. akt III CSK 104/08; czy z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, nie publ. poza bazą Lex nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2007 r., sygn. akt I PK 233/07, OSNP 2009/3 – 4/43). Powołanie się na rozbieżności w orzecznictwie wymaga ponadto przytoczenia i poddania analizie rozbieżnych orzeczeń sądów w celu wykazania, że rozbieżności te mają swoje źródło w różnej wykładni przepisu, bądź też przedstawienia argumentów wskazujących, że wykładnia przeprowadzona przez sąd drugiej instancji sprzeczna jest z jednolitym stanowiskiem doktryny lub orzecznictwa Sądu Najwyższego. Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, nie publ. poza bazą Lex nr 1238124).

Nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy w danej kwestii wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Trzeba przy tym uwzględnić, że skarga kasacyjna wnoszona jest w konkretnej sprawie, a ustalony przez sądy *meriti* stan faktyczny, którym Sąd Najwyższy przy jej rozpoznaniu byłby związany (art. 398³ § 3 i art. 398¹³ § 2 k.p.c.), musi pozostawać w związku z przedstawionym przez skarżącego zagadnieniem prawnym, czy wątpliwościami prawnymi i pozwalać na ich rozstrzygnięcie.

Podnoszone przez skarżących zagadnienie związane z kryteriami jakie powinny być spełnione, by odstąpić od generalnej reguły wynikającej z art. 481 § 1 k.c., że wierzyciel na prawo do żądania odsetek od dłużnika, który opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, chociażby nie poniósł szkody i chociażby dłużnik nie ponosił odpowiedzialności za okoliczności, które wywołały opóźnienie

było już wielokrotnie przedmiotem rozważań i doprowadziło do wykształcenia dominującego kierunku wykładni, że od reguły tej zachodzi wyjątek w wypadku, kiedy konsekwencją ustalenia odszkodowania według cen z chwili orzekania i jednocześnie przyznania odsetek za okres od wymagalności roszczenia byłoby nieuzasadnione wzbogacenie wierzyciela (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 1994 r., III CZP 184/93, OSNCP 1994/7-8/155, z dnia 6 września 1994 r., III CZP 105/94, OSNCP 1995/2/26, z dnia 19 marca 1998 r., III CZP 72/97, OSNC 1998/9/133 i wyrok tego Sądu z dnia 11 lutego 2010 r., I CSK 262/09, nie publ.). Przyjęcie zasady, że szkodę ustala się według cen z daty orzekania o odszkodowaniu powoduje, że wierzyciel nie ponosi negatywnych skutków spadku wartości pieniądza w okresie od wymagalności zobowiązania do orzekania o obowiązku zapłaty przez dłużnika i w konsekwencji jego szkoda podlega całkowitemu zaspokojeniu. Nie ma więc potrzeby dalszego badania tego problemu, który wyjaśniony został dostatecznie w przeciwstawieniu reguła – wyjątek.

W związku z tym przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazane przez powodów nie wystąpiły. Okoliczności sprawy nie wskazują także, aby zachodziły inne podstawy przewidziane w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ k.p.c. odmówił przyjęcia tej skargi do rozpatrzenia.

Orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego wynika z treści art. 98 § 1 i 3, art. 99 i art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c., a wysokość tych kosztów z postanowień § 2 ust. 1 i 2, § 6 pkt 7 i § 13 ust. 4 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (jedn. tekst: Dz.U. z 2013 r., poz. 461).